

Lập Nghiệp

Trần Kim Hoàng

Ông Hai thức dậy giữa khuya, thói quen của người già, châm bình trà ngồi nhâm nhi. Có lẽ có tuổi rồi nên ngủ cũng ít đi. Bà Hai nghe ông dậy cũng lò mò dậy theo, hai ông bà đã có thói quen cùng nhau chia sẻ tất cả mọi thứ từ hơn 50 năm nay- từ

cái ngày mà gia đình ông đem trâu qua nhà rước bà về cho ông, tận năm 68 của thế kỷ trước.

- Ông không ngủ được à?
- Ừ, hôm nay nghe trong người khó chịu quá bà.
- Chắc trời vết thương của ông nhức chớ chi, tui nói uống thuốc xương khớp mà ông không nghe tui hà.
- Tui nghe đau ê ẩm, nằm trần trọc mãi, lo cho mấy đứa nhỏ chuyện vợ chồng tui nó không ấm êm tui buồn,...

Ông bà Hai thường có thói quen cùng nhau tâm sự chia sẻ với nhau như vậy suốt nhiều năm nay. Lúc các con yên giấc là lúc cha mẹ lo toan, tính toán bao nhiêu thứ trên đời. Lúc chúng còn nhỏ thì lo làm để có cái mà ăn và cho chúng học hành bằng người ta, khi lớn lên dựng vợ gả chồng rồi còn phải lo xem chúng sống có hạnh phúc không, làm ăn có đủ đầy với người ta không, chúng khôn dại ở đời như thế nào, không biết chúng nó ra đời có bị người ta lừa gạt gì không nữa. Câu chuyện đêm khuya của hai vợ chồng ông Hai thường xoay quanh các con, những việc làm ăn của gia đình, vài mẫu chuyện vặt của mấy người hàng xóm lân cận.

Ngày ông rời quê của mình để theo bà về quê của bà ở vì cha mẹ của bà có nhiều ruộng đất hơn, vả lại không có người làm. Cả gia đình ông và vợ con tài sản chưa được nửa xuồng be mười. Tài sản lúc đó của ông bà là chiếc xuồng be mười và mười mấy ngàn, đó là năm 75. Lúc đó ông đã có 3 người con trai rồi, các con cách nhau hai tuổi, con còn nhỏ nên việc làm đồng áng của ông bà lúc này thật khó khăn. Hằng ngày phải dậy sớm nấu cơm, kho vội nồi cá mắm câu hồi đêm, rồi cả nhà bồng bế nhau lên ruộng, các con còn ngáy ngủ bị gọi dậy chờ hết lên ruộng. Hai ông bà lo xuồng ruộng còn các con thì trải chiếu lên bờ hoặc cứ nằm dưới xuồng mà ngủ tiếp. Ngày xưa làm lúa mùa mỗi năm một vụ: Từ tháng hai âm lịch là cuốc đất lên phơi để làm đám mạ, phơi đất cho đến gần 2 tháng sau với những trận mưa thật lớn kéo dài, ngập ruộng hết, thì mới tính đến gieo mạ, rồi phải đợi thêm hơn tháng bắt đầu phát ruộng, phát xong phải để cho cỏ chết, rồi cào, rồi chẻ lại, rồi mới nhổ mạ đem cấy lúa, cấy xong là khoảng tháng 7 âm lịch, rồi chăm lúa, làm cỏ... Từ tháng hai ba đã làm mãi đến tháng 11 âm lịch lúa mới chín gặt chờ vô nhà rồi tự đập, phơi mấy nắng mới khô đem vô bồ trữ lại. Xong vụ lúa là chuẩn bị ăn tết. Công việc đồng áng ngày xưa vất vả là thế. Nhưng không làm ruộng thì làm gì bây giờ? Ai cũng bám ruộng và yêu quý mảnh đất của mình.

Rồi bà sinh thêm đứa con gái, vì phải lo làm đồng nên giao em cho các anh trai trông em khi em 6 tháng tuổi. Có hôm các anh mãi chơi bỏ em bò ra đất lấm lem, bà Hai thấy vậy có hôm đi làm bà lấy cái khăn chàn tắm cột chân con gái rồi cột đầu kia vào trong góc giường - cảnh nhà neo đơn quá biết làm sao bây giờ. Có hôm đi làm về thấy đứa con gái nhỏ nằm ngủ mà rớt nước mắt vì thương con. Nhà nghèo phải cố bưng chài thôi biết làm sao hơn? Mùa vụ vẫn phải làm, con vẫn phải nuôi. Rồi các con cũng tự giữ nhau: anh hai anh ba nghĩ ra trò đào đất sét lên để nắn đồ chơi: nắn con trâu, con chó, con mèo, xoang nồi, chén đĩa,.. đủ thứ khi nghĩ ra. Mỗi ngày mẹ về là có thêm rất nhiều những sản phẩm của các con bằng đất sét. Cuộc sống nơi đồng quê khi ho cò gáy này là vậy. Chẳng có gì để mà chơi ngoài đất sét và mấy con chó cỏ nuôi cho nó giữ nhà.

- Hồi xưa vất vả vậy mà tâm nhàn bà hen - tiếng ông Hai.
- Ừ, tui cũng nghĩ như ông vậy, hồi ấy nhà mình còn nghèo khó, các con còn nhỏ chỉ ăn chơi và học vài ba cái chữ vỡ lòng trong sách. Anh em chúng nó thương nhau hết mực, có đồ ăn gì cũng chia nhau, dành cả phần cho cha mẹ. Rồi tranh nhau học giỏi để sau này làm ông nọ bà kia.
- Rồi tui nhỏ thành tài như tui với ông mơ ước, đứa nào cũng xong 12, rồi đại học, xứ này chỉ có nhà mình thôi. Nhà khác chỉ một đứa là cùng, nhà mình 5 đứa thành danh hết, còn ức hiếp gì nữa hả ông?
- Vậy mà sau mấy chục năm, chúng lớn khôn, thành đạt hết lại không được như hồi xưa, tui buồn.
- Biết làm sao giờ hả ông? Con mỗi đứa mỗi tánh ý. Với lại giờ chúng cũng có vợ có chồng hết trại rồi, mình có rầy la gì cũng phải khéo một chút, chuyện riêng của chúng nó mình can thiệp sâu quá cũng không nên ông à. Thời của tui nhỏ bây giờ không giống như hồi tui với ông hen, có việc gì cha mẹ cũng chỉ dạy, nghe theo hết trại dù có những việc cũng chưa hoàn toàn đúng.

Bà trầm ngâm uống ngụm trà rồi thở dài một cái, vẻ không hài lòng. Bởi mới đây vợ chồng thằng hai gây lộn với nhau, chúng nó ở gần nhưng cũng không đầm ấm vì thằng chồng hay nhậu nhẹt con vợ thì hay cắn nhằn. Vợ chồng thằng ba thì ở xa nhưng con vợ thì chậm chạp còn thằng chồng ôm đồm mọi thứ rồi còn công việc ở sở của nó - bà xót cho con trai. Hơn nữa vợ chồng nó đối xử cũng không khôn khéo. Dờ ừ đường.

- Bà này, vợ chồng thằng tư, tui coi bộ cũng không mấy ấm êm ghen bà. Tụi nó có vẻ chơi tề bà lựa lời khuyên bảo chúng liệu mà cư xử với nhau. Dân trí thức đi làm việc nhà nước hết tội mà vậy người ta cười cho đó.

Giọng ông Hai trầm trầm đầy lo lắng, ông nói với bà là vậy nhưng khi các con về chơi tề tự đông đủ thì ông không rầy la đũa nào cả mà chỉ nhắc nhở chúng lo mà làm việc cho tốt. Làm một tấm gương tốt cho con.

Đùng một cái thằng hai bị té, đột quy... đi viện 2 ngày thì mất - mới 49 tuổi. Ông bà Hai sốc nặng: cảnh cha mẹ khóc tiễn con trẻ... Sau đám tang thằng hai, ông bà trở nên trầm lặng hẳn, ăn cơm cũng không buồn ăn. Ông bà đã sức khỏe không tốt lại thêm mất đứa con đột ngột. Mỗi bữa bà Hai lội qua nhà thằng hai thắp cho nó cây nhang rồi lặng lẽ chậm nước mắt, lặng lẽ về nhà nhìn mà não nột. Ông thấy bà buồn lòng quá cũng không dám nói gì thêm, tìm cách an ủi bà. Bà con chòm xóm biết tin cũng đến chia buồn và an ủi bà sau đám tang thằng hai, bởi thằng hai và ông bà sống ở xóm lung này mấy chục năm nay đối xử rất tốt với mọi người.

Buồn đau nuốt nước mắt vào trong và có khóc thì cũng sợ các con nó lo vì sức khỏe của ông bà cũng không còn như xưa nữa khi đã bước qua tuổi 72. Nhưng thói quen của ông bà hay tâm sự đêm khuya thì vẫn giữ. Ông rất đau lòng nhưng trước mặt bà ông lúc nào cũng làm tình ông nghĩ mình là chỗ dựa cho bà ấy hồi nào tới giờ, nếu giờ mình suy sụp nữa thì bà ấy sẽ dựa vào ai?

- Đứa con gái duy nhất của mình vậy mà êm hen bà? - Tiếng ông Hai. Nó lấy chồng được thằng chồng tốt biết đối xử, lại thương vợ con. Có hiếu với ông già vợ y hết tui hồi xưa bà hen.

Ông Hai cười hiền từ khi nhận xét về mình.

- Ủ, tui mừng cho con gái mình lắm ông, coi như phước phần ông bà để lại. Tụi nó sống hạnh phúc và biết chăm lo hai bên gia đình, đối xử rất đúng mực. Nhớ lại cũng tội nghiệp, hồi tui nó ra trường đám cưới xong là tự lực không dựa vào cha mẹ, vợ chồng nó vén khéo lắm ông, mà tui ưng bụng cái thằng con rể mình ghê, nó hiểu chuyện và thương con gái mình, hai đứa cháu ngoại cũng học giỏi mà ngoan lắm.

Rồi một chiều tháng 7, một cuộc điện thoại làm bà ngất lịm: Thằng ba bị tai nạn giao thông mất rồi... cách thằng hai 3 năm. Cũng 49 tuổi... Tin sét đánh, làm ông bà Hai rối bời, không đứng vững, không ý thức được mình đang làm gì, ông lấy điều thuốc đốt, rồi cầm trên tay cho nó cháy, thằng út cũng ngẩn ngơ trước tin dữ này. Thằng anh tư chỉ điện về nói đủ thông tin là tắt máy, nín thình tay nắm chặt cái điện thoại như thể sợ nó biến mất. Nhỏ em gái đang học chuyên môn, được chồng kêu về nhà có việc gấp, về tới nhà nghe tin dữ nó chỉ biết kêu trời rồi lặng lẽ xếp vội mấy bộ đồ, kêu tài xế chở hai vợ chồng lên Sóc Trăng. Thằng ba làm công an ở tỉnh Sóc Trăng, trên đường đi làm về bị một chiếc xe 16 chỗ vượt xe tải đâm trúng.

Đứa con thứ hai mất ông bà chưa nguôi ngoai, giờ đến đứa thứ ba... bà không gượng dậy nổi nữa... Vợ mất chồng thì gọi là góa phụ, chồng mất vợ thì gọi là góa chồng nuôi con hay góa vợ, con mất cha, mẹ gọi là mồ côi, còn mẹ cha mất con gọi là gì??? Hình như không có từ ngữ nào để gọi và diễn tả cho nỗi đau và sự mất mát này! Những nỗi đau trong đời của từng người thì từng người phải tự cố gắng mà vượt qua, không thể khác được, đó phải chăng là số mệnh? Thời gian vẫn cứ trôi không dừng lại bao giờ, chỉ có tuổi thọ của con người là tăng dần, yếu dần... rồi theo ông bà như quy luật của trời đất. Nghĩ mà cay đắng và chua xót cho số kiếp của con người. Sinh ra, lớn lên, lập nghiệp, sinh con,... chết đi. Theo vòng tuần hoàn.

Hai vợ chồng thằng út sống với ông bà Hai, từ ngày chuyển dịch cơ cấu từ trồng lúa sang nuôi tôm thì gia đình ông Hai cũng phát lên, có dư giả. Cát lại cái nhà khang trang hơn rộng rãi hơn. Nhưng lưng của bà Hai thì còng hơn xưa do bà bị thoát đĩa đệm. Còn ông Hai thì mái tóc bạc trắng sau những tháng trầm, suy tư dồn nén, những trầm lặng của người có tuổi. Chỉ có tình cảm ông bà dành cho nhau là không thay đổi, vẫn ân cần chăm sóc cho nhau. Vậy mà tụi nhỏ sau này nó sống vội vã không chịu học hỏi người xưa mà còn cho rằng mấy ông bà già cổ lỗ sĩ. Sống không tận thời như tụi nó theo công nghệ 4.0. Rồi việc hôn nhân, con cái

cũng xem nhẹ hều, có cũng được không cũng chẳng sao - sống hưởng thụ thôi lo xa chi cho mệt hen!. Bởi vậy mà lớp trẻ sau này kết hôn nhanh chóng rồi cũng ly hôn nhanh gọn chỉ sau một hai lần cãi vã, thậm chí chúng có suy nghĩ: không muốn có con vì là có con vướng bận không làm việc được, khó thăng tiến... Đứa cháu trai con thằng hai cưới vợ rồi nhưng chưa tính đến việc có con đâu bởi nó còn dự tính làm nhiều việc khác.

Bây giờ ông bà Hai cứ lo cho con cháu, ông bà xem tin tức, rồi lại lo. Hết điện hỏi thăm đứa này, dặn dò đứa kia phải làm gì, phải cẩn thận ra sao, người già hay lo xa cho con cháu là vậy. Rồi cắt rau, hái trái cây, bắt cá, tôm, gửi cho con cháu quà quê bao giờ cũng quý giá, quý vì trong đó có hương vị của tình thương, có hơi ấm của cha mẹ, hơi ấm như vòng tay của cha mẹ một thời đã chở che cho các con.

Gia đình ông Hai vẫn sống an nhàn, con trai út nuôi tôm trứng liên tiếp mấy vụ liền. Gia đình ông Hai cũng có truyền thống là tụ tập về nhà trong ngày cuối tuần thứ bảy, chủ nhật. Hôm nay, nhà ông Hai lại đón các con cháu ở gần về quây quần, đón củ hủ dứa làm món bánh xèo Nam bộ, ông bà Hai nhìn các con cháu ngồi xúm lại chuyện trò rôm rả hỏi thăm về công việc làm ăn, gia đạo, chỉ bảo nhau những việc ứng xử ở đời cho con cháu. Hình ảnh này luôn làm ấm lòng ông bà Hai, bởi thời gian của ông bà cũng không còn nhiều cùng con cháu nữa, nên những lời vàng ngọc của ông bà là quý giá nhất, những bữa cơm gia đình đầm ấm như này thật hạnh phúc và an nhiên.

Cà Mau, tháng 10/2024
Trần Kim Hoàng